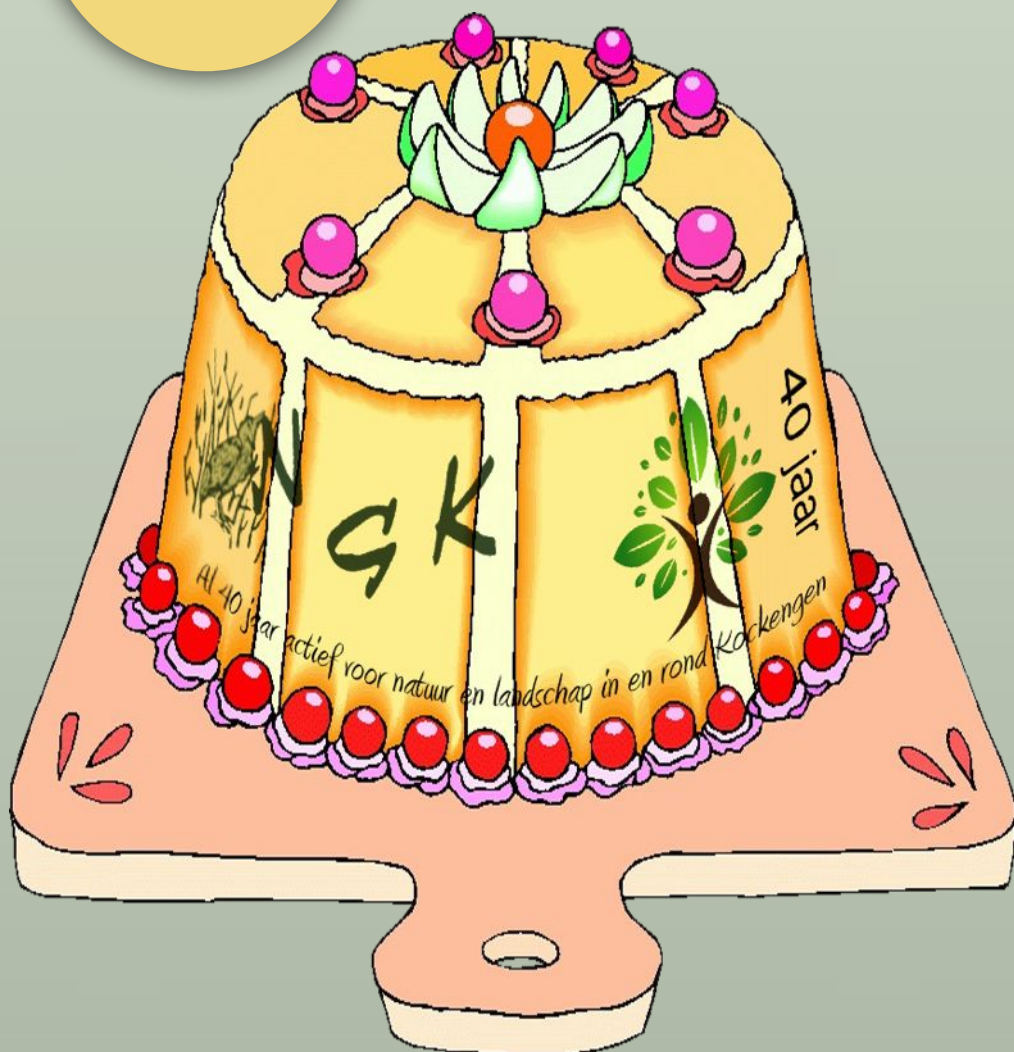

FEEST!

INHOUD

- Voorwoord
- NGK op Facebook!
- Koninginnepage
- Oostelijke Vos in Kockengen
- Pindakaasboom of kansenboom
- Agenda Werkdagen 2014/2015
- Bijdrage Gemeente uit leefbaarheidsbudget
- Een goed muizenjaar geeft een goed uilenjaar
- Lezing Papoea Nieuw Guinea en Spitsbergen 19 September j.l.
- Natuurwerkdag 1 november in Kockengen: Leef je uit!
- Unieke DVD van activiteiten Natuurgroep Kockengen
- Amerikaanse rivierkreeft in de Molenpolder
- Jarige Natuurgroep Kockengen pakt uit op de Jaarmarkt
- De 200e nachtvindersoort gevonden in Polderreservaat
- Zwarte sterns Polderreservaat 2014
- Verslag naturommetje Waverhoek op zaterdag 13 september
- Stalling gereedschapskar gezocht
- Colofon

VOORWOORD – HET IS NOG STEEDS FEEST

Al 40 jaar actief voor natuur en landschap in en rond Kockengen

We zitten nog steeds in het jubileumjaar van de Natuurgroep Kockengen. En wat zijn er veel activiteiten geweest.

De laatste activiteiten waren de jaarmarkt en de lezing van Bram Paardenkooper. Bij de laatste waren bijna 40 bezoekers naar 't Kockenest gekomen om naar de fraaie beelden te kijken en naar de verhalen van Bram te luisteren.

De jaarmarkt was een onverdeeld succes. Er was een 'naturommetje' gemaakt tussen de bomen op het Driestammenplein. Hierbij waren op panelen de werkzaamheden van de NGK te zien. Heel veel leden/vrienden zijn in de stand langs geweest. We hebben erg veel complimenten ontvangen van de bezoekers. En dat doet je natuurlijk goed.

Doordat we een oproep gedaan hadden aan onze leden om bij onze stand langs te komen om het jubileum cadeau af te halen, was het extra druk in

de stand. Ik vond het dan ook erg leuk om o.a. de DVD persoonlijk aan onze leden te overhandigen. Bij de leden en vrienden die niet aanwezig konden zijn, ben ik persoonlijk aan de deur geweest

De reacties op de DVD waren overigens erg leuk, naropen in het dorp heb ik in dit kader dan ook maar geaccepteerd.

Met de jeugd gaan we zeer binnenkort naar Naturalis. Dat men gretig is, blijkt wel uit de respons op mijn uitnodiging. Binnen twee dagen 11 reacties. Het belooft een leuke dag te worden.

Op 1 November houden we dit seizoen weer onze eerste werkdag in het Polderreservaat, hiervoor wil ik je graag uitnodigen.

Er staat nog een excursie op de rol en op 18 december staat de midwinterlezing gepland. Daarmee sluiten we het jubileum jaar af. En ik durf te zeggen dat het tot nu toe een mooi jubileum jaar was.

In de nieuwsbrief staan veel meer artikelen dan ik hierboven geschetst heb. Veel leesplezier. En maak er de komende tijd nog even een feestje van. Wij doen dat in ieder geval.

Tekst: Ben van der Horst
Foto op DVD: Jan van Wijk

Natuurgroep
Kockengen
2014

Foto: Jan van Wijk

of heb ik het cadeautje in de brievenbus kunnen doen. Het waren voor mij leuke fietstochtjes, omdat een deel van onze leden niet uit Kockengen komt.

NGK

NATUURGROEP KOCKENGEN – NAJAAR 2014

NGK OP FACEBOOK!

De natuurgroep heeft sinds kort een eigen Facebookpagina ([Natuurgroep Kockengen-NGK](#)).

Graag wil ik je uitnodigen om eens een kijkje te nemen. Als je het leuk vindt, kun je ook een berichtje of foto achterlaten.

Ben van der Horst

NGK

NATUURGROEP KOCKENGEN – NAJAAR 2014

KONINGINNEPAGE

Hilde Sanders, lid van NGK, stuurde foto's van de rups van de Koninginnepage. De rups zat in de tuin van haar buurvrouw, Ems van Antwerpen, in Zevenhoven.

Op zich toch wel bijzonder: De Koninginnepage kom je in onze directe omgeving toch niet snel tegen.

Tekst: Bram Paardenkooper
Foto's: Hilde Sanders/Dino Quinzani

Ter illustratie de vlinder die uit deze rups komt
Foto: Wikipedia (Dino Quinzani)

OOSTELIJKE VOS IN KOCKENGEN

Op 17 september trof Hans Geuze in zijn tuin een Oostelijke Vos aan. Deze soort was voor 2014 nog nooit in ons land gezien en wordt dus ook niet in de vlindergidsen voor Nederland vermeld.

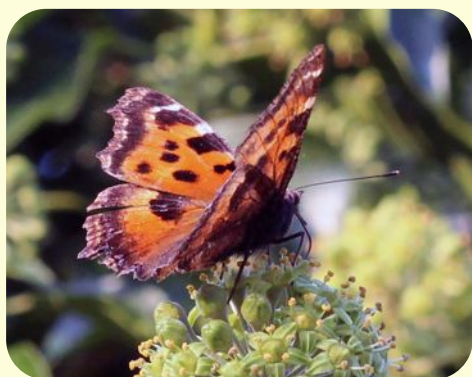
De Oostelijke Vos kwam vooral in Rusland voor en op enkele plaatsen in Oost-Europa. Tien jaar geleden begon deze soort een snelle opmars naar het

westen. Eerst werden de Baltische staten bezet, toen Polen en daarna Finland, Zweden en Denemarken. In Denemarken vond er dit jaar een influx van Oostelijke Vossen plaats met een piek in half juli. Je kon er dus op wachten dat hij ook in ons land zou opduiken. Op 10 juli trokken ze Nederland binnen, vooral in het Noorden en Noordwesten. Eind

juli was de invasie al weer teneinde. Uit het Groene Hart zijn geen vondsten gemeld. Het exemplaar uit Kockengen is dus laat. Misschien komt er nog een 2de golf van immigranten door het warme weer.

Het kan zijn dat ze nogal eens aan de aandacht ontsnappen. Ze lijken namelijk sterk op de Kleine en Grote Vos, waarvan ze verschillen in grootte, kleur en vlekkenpatroon. De spannende vraag is of de Oostelijke Vos zich in ons land zal kunnen vestigen en een inheemse soort wordt. Aan de voedselplant van de rups kan het niet liggen: Wilg en Iep. Volgend jaar weten we meer.

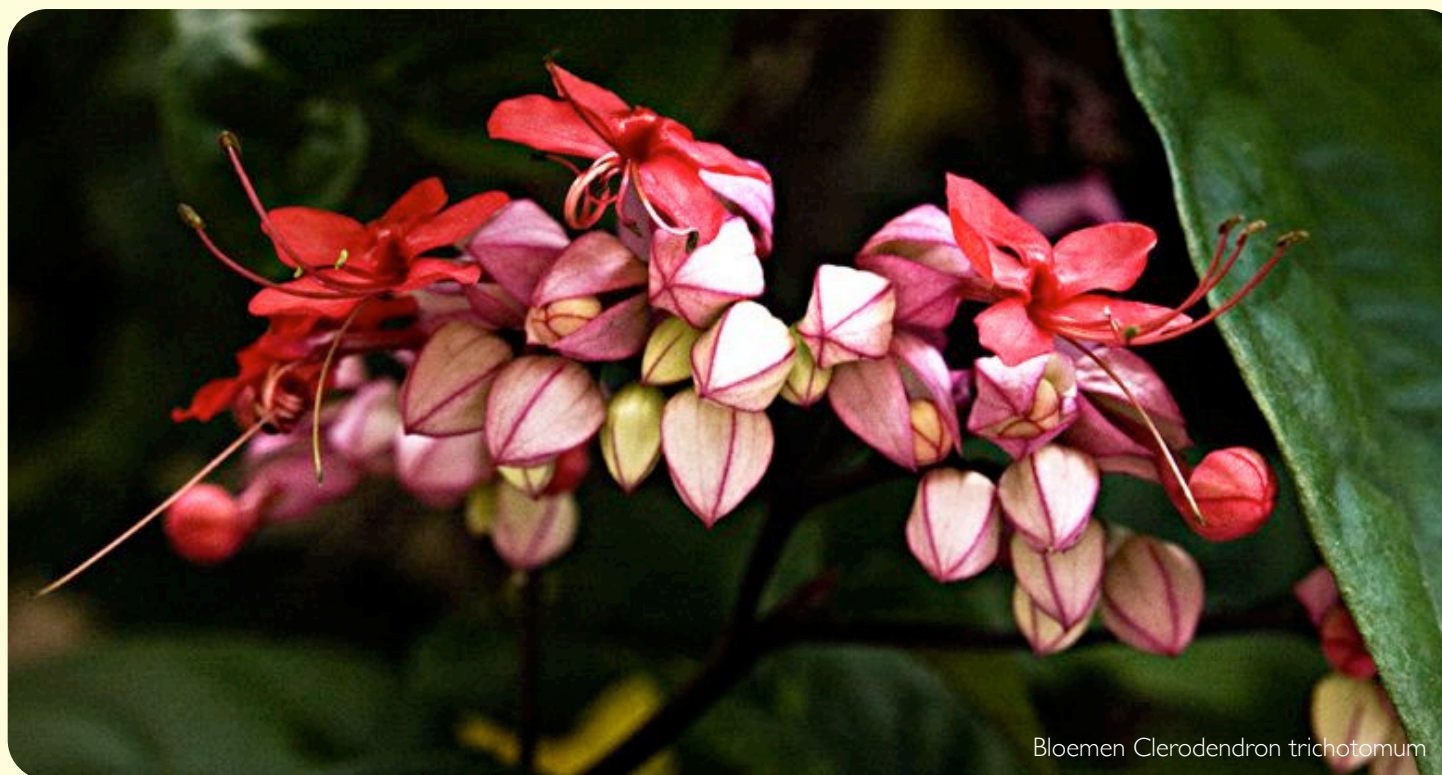

Tekst: Pieter Hielema
Foto's: Hans Geuze

NATUURGROEP KOCKENGEN
NAJAAR 2014

PINDAKAASBOOM OF KANSENBOOM

Bloemen Clerodendron trichotomum

De Pindakaasboom of Kansensboom (*Clerodendron trichotomum*) heet zo, omdat het blad bij wrijven naar pindakaas ruikt en Kleros is het Griekse woord voor kans.

Deze boom komt voor in Azië en Afrika en heeft 300 soorten, waarvan er maar één soort winterhard is, namelijk de Trichotomum. De boom kan 7 meter hoog worden.

Er staat in Kockengen een Pindakaasboom op de Verlengde Kerkweg 3 en een struik op Prins Bernhardweg 11.

Het is een heel decoratieve boom in je tuin.

Tekst en Foto's: Paul Vlaanderen

Clerodendron trichotomum

De Pindakaasboom bloeit van juli tot september met wit/roze/rode bloempjes die lekker ruiken. In de winter heeft de boom blauwe besjes.

De boom of struik laat zich makkelijk snoeien. De bloemen komen namelijk voor op de nieuwe takken, daarom bloeit deze boom laat in het seizoen.

Clerodendron trichotomum
Verlengde Kerkweg 3

Besjes Clerodendron trichotomum

NATUURGROEP KOCKENGEN – NAJAAR 2014

AGENDA WERKDAGEN 2014/2015

1 november 2014	Polderreservaat Kockengen	De Landelijke Natuurwerkdag Gemengd hakhout zagen
6 december 2014	Moerasstrook langs Grote Heicop (HDSR)	Afzetten van opslag bomen
3 januari 2015	Noordelijke rietlanden	Bij geschikte weersomstandigheden rietmaaïen Opslag bomen en/of hakhoutbosje zagen
7 februari 2015	Zuidelijke rietlanden Bosje t.o. Wagendijk 9	Bij geschikte weersomstandigheden rietmaaïen Opslag bomen en/of hakhoutbosje zagen
7 maart 2015	Polderreservaat Kockengen	Gemengd hakhout zagen

Contactpersoon werkdagen:

Ben van der Horst (0346-241185, ben.van.der.horst@natuurgroepkockengen.nl)

NATUURGROEP KOCKENGEN – NAJAAR 2014

BIJDRAGE GEMEENTE UIT LEEFBAARHEIDSBUDGET

De Natuurgroep heeft een belangrijke rol in de Gemeenschap en deze is de afgelopen jaren almaar groter geworden. De Gemeente heeft het afgelopen jaar besloten de Natuurgroep te ondersteunen met een bijdrage uit het leefbaarheidsbudget. Met deze bijdrage hebben we gereedschap aan kunnen schaffen.

Wij zijn daar heel erg blij mee, want dit betekent dat we komende periode onze activiteiten op peil kunnen houden. Om maar eens een subset van onze bezigheden te noemen. De bijdra-

ge van de Gemeente is specifiek gericht op de volgende activiteiten:

- De vrijwilligers van de NGK begeleiden maatschappelijke stages van het voortgezet onderwijs (10 klassen, 250 leerlingen).
- Voor de boomfeestdagen van de gemeente Stichtse Vecht voor groepen 7/8 van het basisonderwijs maken 5 scholen gebruik van begeleiding en het gereedschap van de NGK.
- Gemiddeld zijn er zo'n 20 vrijwilligers actief bij onze werkdagen. Dit betreft

onderhoud van het landschap rondom Kockengen.

- Onze nestkastwerkgroep voor roofvogels (diverse soorten uilen en torenvalk) is weer heel actief. Door deze groep worden nestkasten opgehangen en onderhouden, zodat de populatie van de genoemde vogels kan toenemen. De groep bestaat inmiddels uit 12 personen. Het enthousiasme in de groep is groot.
- In het polderreservaat is al weer vijf jaar een groep van 10 vrijwilligers actief met een gedegen nachtvlinder inventarisatie. Voor deze activiteit wordt een speciaal nachtvlinderscherm en lampen gebruikt.

Tekst: Pieter Hielema
Foto's: Paul Vlaanderen

EEN GOED MUIZENJAAR GEEFT EEN GOED UILENJAAR

Op donderdag 11 september werd ik gebeld door Koos Verkleij met de mededeling: "Je moet eens komen kijken." Een half uur later was ik bij hem.

"Kijk, hier liggen 2 jonge dode kerkuilen, waar zouden ze vandaan komen?"

Wij zoeken waar het kerkuilennest zou kunnen zitten. Niet in de kerkuilenkast, niet in de stal. Dan moet het nest in de wand zijn. We kijken waar de kerkuil ergens naar binnen kan komen. Boven de deur zien we een gat in de golfplaat. Daar omheen was de plaat schoon, dat kan van de vleugels van de kerkuil zijn. Ik ben er naar toe geklommen en zag aan de binnenkant een piepschuimplaat. Aan de bovenkant had

de uil geprobeerd een stukje weg te breken om het gaatje wat groter te maken. En daar zag ik drie of vier wit donzen propjes.

Meteen de uilenringer Marc van Leeuwen gebeld en afgesproken, dat hij om 17.00 uur de jongen uilen zou komen ringen. Op die tijd waren Betty, Jan, Denny, Marc en ik er.

Marc haalde tot zijn verbazing 7 jonge kerkuilen uit het nest, er zat een groot verschil tussen de oudste en de jongste uil. Een kerkuil legt om de dag een ei en gaat meteen broeden. Zo zit er een verschil van 14 dagen tussen de oudste en de jongste kerkuil.

Alle uiltjes waren goed doorvoed en hadden een goed gewicht. Als er genoeg

voedsel (muizen) is, krijgt ieder uiltje genoeg, daar zorgt de moeder voor. De ouders vangen samen zo'n 40 muizen per nacht. Als er minder voedsel is, dan krijgen de grootsten/sterksten het meeste en kunnen zo overleven. Waarschijnlijk zijn de 2 dode jongen uit het nest gevallen door de golven in de plaat. 9 jonge kerkuilen in 1 nest, dat hadden Marc en ik nog niet eerder meegemaakt.

Maandagmorgen 15 september werd ik door Koos gebeld dat er 30 dode muizen onder het nest lagen op precies dezelfde plaats, waar eerst de dode jongen lagen. Mijn eerste gedachte was dat de muizen van de balk door het opening van de golfplaat naar beneden zijn

gevallen. Ik heb alle gaten dichtgemaakt met hooi en Koos zal opletten of het nu goed gaat. De volgende dag waren er 8 dode muizen naast de staldeur, dus de muizen kwamen niet door de openingen van de golfplaten. De jongen waren

verder op de balk gaan zitten. De dag daarop lagen er weer 10 dode muizen op de grond.

Koos was bang dat alle jongen dood zouden gaan van de honger, omdat ze geen voedsel meer kregen.

Jan en ik zijn er weer bij geklommen en zag dat alle jongen er nog waren en er goed uitzagen.

Verschillende jongen hadden zelfs het dons al verwisseld voor bruine veren.

Ik denk dat er gewoon te veel muizen waren. Het is dan ook een bijzonder rijk muizenjaar.

Tekst: Paul Vlaanderen
Foto's: Betty van Middelkoop

LEZING PAPOEA NIEUW GUINEA EN SPITSBERGEN 19 SEPTEMBER J.I.

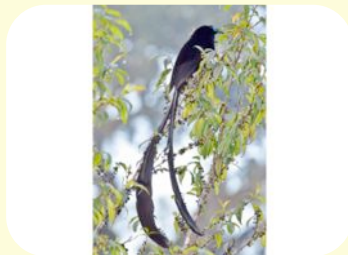
40 bezoekers hebben de lezing van Bram Paardenkooper bijgewoond. Naast leden van de Natuurgroep waren ook andere geïnteresseerden op de lezing afgekomen. Bram toonde foto's van zijn bezoek aan Papoea Nieuw Guinea, het voormalige Australische deel van Papoea Nieuw Guinea. (PNG)
Naast Bram namen Ria Paardenkooper, Hans Geuze en Ries Samsom deel aan deze reis.

Papoea Nieuw Guinea

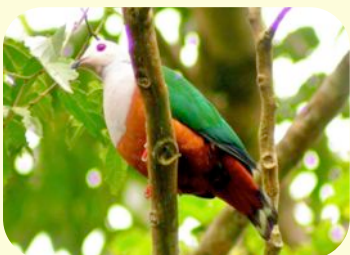
PNG wordt bewoond door vele bijzondere soorten vogels, zoals deze soorten:

Ijsvogels: *Brown-headed Paradise Kingfisher, Black-headed Paradise KF, Yellow-billed KF*

Paradijsvogels: *Raggiana Bird of Paradise, Princess Stephanie's Astrapia, King Bird of Paradise, Greater B.o.P*

Duiven: *Finsch Fruit Dove, White Billed Fruit Dove, Great Cuckoo Dove, Southern Crowned Pigeon*

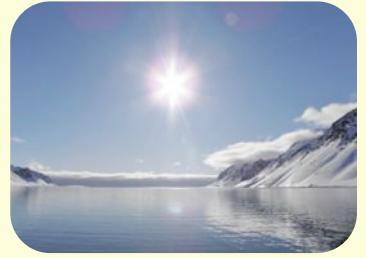

...LEZING PAPOEA NIEUW GUINEA EN SPITSBERGEN 19 SEPTEMBER J.I.

Spitsbergen

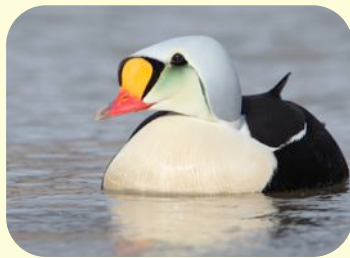
Na de pauze was een bezoek aan Spitsbergen aan de beurt.

Op Spitsbergen minder bijzondere vogels te zien, maar toch:

Grote Burgemeester, Kleine Jager, Kleinste Jager, Papegaaiduiker

Eidereend, Koningseidereend, Ivoormeeuw, Sneeuwgorz

Naast vogels zijn natuurlijk ook de zoogdieren van het Noordpoolgebied fantastisch:

Ijsbeer, Baardrob, Rendier, Poolvos

Tekst & Foto's: Bram Paardenkooper

NATUURWERKDAG 1 NOVEMBER IN KOCKENGEN: LEEF JE UIT!

NATUURWERKDG LEEF JE UIT!

Op zaterdag 1 november gaan duizenden vrijwilligers aan de slag op de landelijke Natuurwerkdag. De Natuurwerkdag vindt dit jaar voor de veertiende keer plaats. De deelnemers gaan ook dit jaar weer gewapend met zagen, harken en schoppen wilgen knotten, takkenrillen aanleggen en poelen schoonmaken. De Natuurgroep Kockengen (NGK) doet een oproep aan alle mensen die de provincie Utrecht weer een stukje mooier willen maken. Op www.natuurwerkdag.nl vindt u meer informatie en kunt u zich aanmelden.

Komende natuurwerkdag gaat de Natuurgroep Kockengen (NGK) werken in het polderreservaat aan de Dreef in Kockengen.

Het polderreservaat is een uitgelezen locatie om deze dag te houden. Het is dicht bij de kern van Kockengen, goed te bereiken en er is veel werk te doen.

Ingrediënten om een mooie werkdag te houden.

Het doel is om bomen te zagen en struiken te snoeien in een bosje in het polderreservaat.

Het polderreservaat is in 1979 op initiatief van de Natuurgroep in samenwerking met de toenmalige gemeente Kockengen aangelegd. En het is in die 35 jaar uitgegroeid tot een prachtig natuurgebiedje, waar in het voorjaar duizenden rietorchideeën bloeien. Daarnaast is het een toplocatie voor broedende zwarte stern. Het water dat door de rietpercelen geleid wordt, is inmiddels dusdanig schoon dat er ook zeldzame waterplanten groeien.

Kortom een waardevolle locatie om te beheren.

Op 1 november heeft u nu de gelegenheid om hier de handen uit de mouwen te steken.

Voor soep en drinken wordt gezorgd, neem zelf een lunchpakketje mee. Doe warme kleding en laarzen aan.

We starten om 09.00 uur en om 14.00 uur hopen we klaar te zijn.

De Natuurgroep Kockengen hoopt u graag op deze dag te ontmoeten.

Voor inlichtingen kunt u terecht bij Ben van der Horst 06-10219862 of via e-mail Ben van der Horst.

UNIEKE DVD VAN ACTIVITEITEN NATUURGROEP KOCKENGEN

Piet en Nel Sondij, de makers van de DVD
Foto: Gijs Kleinveld

Piet en Nel Sondij hebben eind augustus een wel zeer bijzondere DVD overgedragen aan het bestuur van de Natuurgroep Kockengen.

In de periode 2009 - 2014 volgde Piet Sondij de Natuurgroep bij haar activiteiten en zette deze op film. Nel Sondij heeft deze unieke beelden verwerkt tot een fantastische DVD, waarin de activiteiten van de Natuurgroep te zien zijn in het prachtige landschap rondom Kockengen.

De DVD is exclusief beschikbaar voor leden en vrienden van de Natuurgroep Kockengen.

Op de jaarmarkt in Kockengen konden leden de DVD ophalen. Hier werd in grote getale gebruik van gemaakt. Bij de overige leden is de DVD thuis bezorgd. Naast de DVD ontving men ook het boek "Moerasvogels" met aquarellen van Hans Geuze.

Twee nieuwe leden (Ed en Chris) ontvangen het jubileum cadeau
Foto: Theo van Schie

Ook nieuwe leden en vrienden kregen dit cadeau namens de Natuurgroep aangeboden. Inmiddels heeft dit geresulteerd in acht nieuwe leden, twee jeugleden en één vriend van de NGK.

AMERIKAANSE RIVIERKREEFT IN DE MOLENPOLDER

Op de afgelopen Jaarmarkt deed Marijke Zoetelief wateronderzoek met de jeugd. Er was veel belangstelling voor de Amerikaanse rivierkreeft. Op de jeugdtafel lag een dood exemplaar gevangen bij Denny de Lange op de werf. Marijke Zoetelief had 7 levende kreeften meegebracht, gevangen in de Molenpolder. Deze grote kreeft liet zien hoe sterk hij wel was. Met zijn krachtige scharen pakte hij de loop met loden standaard op en liet hem met veel moeite los.

Marijke deed wateronderzoek in de Molenpolder. Er was iets vreemds geconstateerd: van de ene op de andere dag verdween er krabben-scheer, heel mysterieus!

Ze gingen met wat IVN-ers zwemmen en voelden aan onze voeten de krabben-scheer (door zijn zeer scherpe bladeren voel je dat wel). Marijke haalde

het omhoog en er zat geen wortel meer aan. Op een andere plek haalde zij een krabben-scheerplantje omhoog en, ja hoor, er zat een grote Rode Amerikaanse rivierkreeft aan! De kreeften eten alles, zowel planten (zachte delen, zoals de wortels van krabben-scheer en blaasjeskruid) als kleine waterbeestjes (zoals waterslakken, libellenlarven, waterwantsen, kleine vis en aas). De groene glazenmaker is afhankelijk van het krabben-scheer en wordt nu ook bedreigd.

Ze hebben weinig natuurlijke vijanden, alleen grote vissen, zoals de snoek en de karper en een fuut. Het ecosysteem in het water wordt door deze exoot aangetast. Ze maken ook gaten in dijken. Overdag zijn ze meestal op het land en graven zich in of liggen onder stenen. 's Nachts zoeken ze de waterbodem af naar hun eten. Het vrouwtje kan in haar hol wel 140 eitjes leggen! Er zijn er dus heel veel! Als beheer mogen ze gevangen worden. En laten ze nu ook nog eens heel lekker zijn!

Amerikaanse rivierkreeften hebben heel wat dieren (en planten) uit het water opgegeten. Wat opvallend was dat er nog heel veel watervlooien in het water waren; dit hoort in het najaar veel minder te zijn, omdat ze opgegeten worden door de kreeft, is dit mogelijk een verklaring voor de vele watervlooien...

Fuiken uitzetten en kreeften gevangen.

Marijke had een fuik met een krop andijvie erin uitgezet in een trekgat. En jawel hoor, na een paar dagen zaten daar 12 kreeften in. Na een week hadden ze 50 kreeften in de (wasmachine)trommel die in het water hing (met een krop sla erbij)! Er zijn speciale kleine fuiken voor kreeften te koop (drie voor €25,- bij een visser in Spakenburg, zie foto).

Recept

Zet een grote pan water op met biologische groentebouillon en twee tenen knoflook, zout en peper. Giet de levende kreeften in de emmer af en doe ze bij de kokende bouillon. Ze zijn meteen

dood en laat ze dan 10 minuten koken. Daarna afgieten en in een schaal doen. Je kan ze nu eten. Je kan ze eventueel later ook nog even op de BBQ doen. Het pellen is even een handigheidje, ➤

... AMERIKAANSE RIVIERKREEFT IN DE MOLENPOLDER

► maar dan heb je ook een heerlijke stukje kreeftenvlees. Bij grote exemplaren kan je ook nog de voorpoten kraken en de inhoud opeten. Heerlijk!

Misschien hebben we bij de volgende jaarmarkt kreeft op de BBQ.

Bij de kreeftenzoekplaat

Alle rivierkreeften, die in de Nederlandse zoetwater kunnen voorkomen, zijn onder te verdelen in 2 families, de Astacidae en de Cambaridae. Van de derde familie, de Parastacidae, komen in Nederland geen soorten voor. Van beide families worden kenmerken genoemd en voorbeelden van soorten die in Nederland zijn waargenomen.

Astacidae

- Geen rode vlekken op rugzijde achterlijf
- Lichaam is niet wijnrood
- Geen spoor op binnenzijde van schaarppoot
- Achter elk oog 2 of meer stekels
- Maximaal 30 cm lang

De Europese rivierkreeft

(*Astacus astacus*)

Is in Nederland zeldzaam geworden door de kreeftenpest. Ze komen voor in beken en meren, met zuurstofrijk water. Opvallend bij deze kreeft zijn de brede scharen die onderaan rood zijn. De vingers van de scharen zijn gebogen. Het rugschild is glad. De mannetjes zijn groter dan de vrouwtjes. Ze kunnen een lengte bereiken van ongeveer 20 cm.

De Turkse rivierkreeft

(*Astacus leptodactylus*)

Vindt zijn oorsprong in Turkije, maar is in Nederland geïntroduceerd als consumptiekreeft. Naast de kenmerken van de

Astacidea kenmerkt deze kreeft zich door de langwerpige scharen en slanke vingers. Het rugschild is ruw als gevolg van talrijke stekels. Ze kunnen tot ongeveer 25 cm groot worden. Ook deze kreeft wordt door de kreeftenpest bedreigd.

De Californische rivierkreeft (*Pacifastacus lenusculus*)

Vindt ook zijn oorsprong in Noord-Amerika. Hij is het eerst geïntroduceerd in Scandinavië voor de consumptie markt en de aquariumhandel. Evenals de Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft kan ook deze kreeft de kreeftenpest verspreiden. Deze kreeft kenmerkt zich door zeer massieve scharen met een witte vlek bij de basis van de vingers. Ook deze soort heeft achter het oog 2 stekels, de achterste is echter kleiner dan de voorste. De kreeft kan ongeveer 12 cm groot worden.

Cambaridae

- Spoor op binnenzijde schaarppoot
- Achter elk oog 1 stekel
- Ongeveer 15 cm lang

De Rode Amerikaans rivierkreeft

Wordt ook wel Rode Moeraskreeft (*Procambarus clarkii*) genoemd. Vindt zijn oorsprong in Noord-Amerika. In de jaren 70 is deze rivierkreeft via Spanje in Europa geïntroduceerd. Ook deze kreeft kan de kreeftenpest overdragen en hoeft daarbij zelf niet ziek te worden. Kenmerkend is de wijnrode kleur en het voorkomen van stekels op rugschild en schaarpoten. De kreeft is een grote agressieve holengravnende kreeft. Deze soort veroorzaakt veel schade aan dammen en dijken. In Nederland is deze

rivierkreeft in 1985 voor de eerste maal gezien.

De Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (*Orconectus limosus*)

Is ingevoerd vanuit Amerika en is bestand tegen de kreeftenpest. Deze kreeft stelt iets mindere eisen aan zijn milieu, want hij kan ook leven in verontreinigd water. Deze soort kan in dichte populaties voorkomen. Water, waar dergelijke dichte populaties voorkomen, wordt negatief beïnvloed door de afname van de waterplanten. Deze kreeft kenmerkt zich door rode vlekken op het achterlijf, stekel op binnenzijde schaarppoot en kan ongeveer 15 cm worden. Hij graaft geen holen.

Tekst en foto's: Marijke Zoetenlief
Bewerking: Paul Vlaanderen

NATUURGROEP KOCKENGEN – NAJAAR 2014

JARIGE NATUURGROEP KOCKENGEN PAKT UIT OP DE JAARMARKT

De Natuurgroep Kockengen (NGK) bestaat dit jaar 40 jaar. Op de jaarmarkt van Kockengen van afgelopen zaterdag 6 september werd daar uitgebreid bij stil gestaan.

Achter de marktkramen van de NGK was onder de bomen van het Drie Stammenplein een "naturommetje" uitgezet: een wandelroute langs informatieborden over de activiteiten van de NGK.

In de afgelopen 40 jaar heeft de NGK veel activiteiten georganiseerd in en rond het landschap van Kockengen. Een van de bekendste activiteiten is het landschapsonderhoud: wilgen knotten, snoeien van boerengeriefhoutbosjes, riet maaien, etc. In het naturommetje was een overzichtskaart te zien met daarop aangegeven alle locaties waar de afgelo-

pen 40 jaar gewerkt is. En dat zijn er ca. 75 geweest.

Verder waren er informatieborden met vele mooie foto's over de natuur rond Kockengen gemaakt door Ineke Berger-Versteegh, de broedvogelinventarisaties in de rietlanden rond Kockengen, de broedvlotjes voor de zwarte

sterns, de ijsvogelwanden, weidevogelbescherming, nachtvlinderinventarisatie en de nestkastenwerkgroep. En aan de bomen hingen voorbeelden van de nestkasten voor uilen en torenvalken.

Halverwege het naturommetje was een kleine "bioscoop" ingericht, waar de nieuwe DVD over de NGK, gemaakt ➤

JARIGE NATUURGROEP KOCKENGEN PAKT UIT OP DE JAARMARKT

► door Piet en Nel Sondij, werd vertoond. Deze film, opgenomen tussen 2009 – 2014, geeft een mooi overzicht van de activiteiten van de NGK met daarbij prachtige beelden van natuur en landschap rond Kockengen.

Ook de jeugd van de NGK was aanwezig met een prachtige verzameling uit de natuur. Denny de Lange, Sjoerd Gels en Arjan de Leeuw hadden een tafel vol met natuurvondsten: veren, schedeltjes, schelpen en oude vogelnestjes en zij konden daar enthousiast over vertellen.

Speciaal voor de jeugd was er om 11.00 uur een activiteit bij het vijvertje aan het eind/keerpunt van het na-

tuurommetje. Met IVN gids Marijke Zoetelief werd een wateronderzoek uitgevoerd. Aan de hand van de gevan-

gen waterdierpjes en waterplanten kon de waterkwaliteit bepaald worden. Er waren leuke vangsten bij van o.a. jonge watersalamanders en een kleine modderkruiper.

Bezoekers van het natuurommetje konden meedoen aan een natuurquiz, zeven vragen over de activiteiten van de NGK. De antwoorden waren te vinden op de informatieborden. Door de letters van de goede antwoorden te combineren kon een bekende vogelnaam uit Kockengen gemaakt worden: Roer-

domp. (de vogel, die ook in het logo van de NGK staat)

In totaal hebben 22 mensen mee gedaan aan deze quiz, uit de 21 goede antwoorden is een winnaar getrokken: Wiepke Versloot. De prijs, een wintervogelvoerpakket, heeft zij thuis ontvangen uit handen van Gerard van Zuijlen.

Wie jarig is trakteert. Ter gelegenheid van het jubileum krijgen alle leden de nieuwe NGK-DVD.

De ongeveer 70 leden die de DVD op de jaarmarkt hebben opgehaald, kregen daarbij ook nog eens het prachtige boek over Moerasvogels en een set vogelkaarten gemaakt door Hans Geuze.

De overige leden ontvangen de DVD in de komende tijd thuis in hun brievenbus.

En tijdens de jaarmarkt werden er 10 nieuwe leden genoteerd, die gelijk het jubileumcadeau ontvingen.

De jarige NGK kan terugkijken op een zeer geslaagde jaarmarkt met een druk bezochte kraam, waar naast de leden ook vele anderen kennis hebben gemaakt met de activiteiten van de NGK en de natuur in en rond Kockengen.

Tekst en Foto's: Theo van Schie

DE 200E NACHTVLINDERSOORT GEVONDEN IN POLDERRESERVAAT

Sinds 2010 inventariseert de Natuurgroep Kockengen nachtvinders in het Polderreservaat Kockengen.

In de periode april t/m oktober wordt er maandelijks een inventarisatieavond (-nacht) georganiseerd.

De nachtvinders worden gelokt met een speciale lamp (UV licht) en een vanglaken. Daarnaast worden er lichtvalLEN opgesteld.

De nachtvinders worden direct ter plekke gedetermineerd en weer vrij gelaten. Moeilijk te determineren soorten worden gefotografeerd of gevangen en later op naam gebracht.

In Nederland zijn er meer dan 2400 soorten nachtvinders bekend, waarvan ruim 1480 horen tot de zogenaamde kleine vlinders, de micro's. De overige ca. 900 soorten worden vaak samengevat onder de term 'macro's': de grote nachtvinders.

De inventarisatie van de Natuurgroep Kockengen richt zich in eerste instantie op deze macrosoorten.

Nachtvinders determineren bij het vanglaken
Foto: Theo van Schie

Paardenbloemspanner
Foto: Ruud van Middelkoop

Op de nachtvinderavond van vrijdag 1 augustus 2014 is de 200e macro-nachtvinder soort voor het Polderreservaat genoteerd! Een mooie mijlpaal na bijna 5 jaar inventariseren.

Na 5 jaar inventariseren in het Polderreservaat is er een indrukwekkende lijst met een grote variatie aan soorten, van heel gewoon tot zeer zeldzaam.

Vrijwel maandelijks worden er nog 'nieuwe soorten' gevonden, soorten die niet eerder in de voorgaande jaren zijn waargenomen.

In het seizoen 2014 zijn er tot nu toe 37 nieuwe soorten aan de totaalijst toegevoegd. De 200e soort was de Paardenbloemspanner, een zeer algemene soort voor Nederland. Deze

nachtvinder komt voor in duinen, struwelen, ruigten en tuinen, vaak in de stedelijke omgeving.

Het is een soort die regelmatig op of bij de ramen van huizen wordt waargenomen. De rups leeft van afgevallen blad en mos; in gevangenschap eten de rupsen onder andere van paardenbloemen.

Dat er na 5 jaar nog een zeer algemene soort aan de totaalijst wordt toegevoegd geeft aan, dat deze lijst voorlopig nog wel even zal doorgroeien. Er zijn ongetwijfeld nog meer zeer algemene, maar ook zeldzamere soorten die nog niet gevonden zijn op de inventarisatieavonden.

Tekst: Theo van Schie
Foto's: Zie bijschrift

ZWARTE STERNS POLDERRESERVAAT 2014

Het broedseizoen van de zwarte sternkolonie in het Polderreservaat Kockengen is in 2014 goed verlopen.

De bezetting van de broedvlotjes was ook dit jaar weer goed: 100%. Het aantal uitgevlogen jongen kwam uit op 14.

Op 19 april heeft de Natuurgroep Kockengen 2 x 10 broedvlotjes uitgelegd in het Polderreservaat. De broedvlotje bestaat uit een kunstplaatje, bekleed met kokosmat. Hierop komt een omgekeerde graszode en wat waterplanten en wier. Onder aan de vlotjes zit een touw met een steen, die er voor zorgt dat het vlotje niet wegdrijft. Rond 10 mei werden de eerste zwarte sterns bij de vlotjes gezien. En op 25 mei waren alle vlotjes bezet en zaten de zwarte sterns te broeden (broedduur is 21 dagen).

De periode van het broeden verliep rustig. Er waren dit jaar geen extreme weersomstandigheden, waardoor legfels verloren gingen.

Rond 7 juni komen de eerste kuikens uit het ei en op 12 juni is het aantal gegroeid naar 41 kuikens.

Ondanks het rustige zomerweer zakt het aantal kuikens vanaf dat moment gestaag. Op 17 juni 32 kuikens, 22 juni 19 kuikens en op 25 juni zijn er nog 14 kuikens aanwezig.

De aanwezigheid van een roodwangschildpad in de kolonie zorgt in ieder geval voor het verloren gaan van een legsel (3 eieren). Deze roodwangschildpad gebruikt de vlotjes om te zonnen. Door op het vlotje te klimmen kantelt dit en vallen de eieren of kuikens in het water. Grote kuiken zoeken een veilige plek in het riet, kleine kuikens lukt dit meestal niet en komen om door onderkoeling.

Daarnaast was er dit jaar waarschijnlijk een jong, onervaren broedpaar in de kolonie. Bij dit broedsel zijn de eieren niet uitgekomen (onbevruucht). Na 30 dagen broeden werd het nest verlaten zonder resultaat.

Doordat de uitval van de kuikens geleidelijk en verspreid over de kolonie verliep is predatie door een roofdier niet waarschijnlijk. Dan vallen meestal hele broedsels in een keer weg en worden meerdere vlotjes naast elkaar 'leeg gegeten'.

Een mogelijke andere oorzaak is voedseltekort (aantal prooidieren) in de directe omgeving van de broedkolonie.

Op 4 juli zijn alle zwarte sterns weer vertrokken uit het Polderreservaat. De zwarte sterns verblijven tot eind september op het IJsselmeer om 'op te vetten' voor hun reis naar West-Afrika.

Dit jaar zijn er 14 kuikens vliegvlug geworden in het Polderreservaat.

Het gemiddelde broedresultaat voor 2014 pakt daarmee relatief laag uit: 20 broedsels met 14 vliegvlugge jongen is gemiddeld 0,7 per broedsel.

Opvallend is, dat dit jaar het gemiddelde broedresultaat voor het hele gebied van de Utrechtse Venen juist uitzonderlijk goed is: 1,3 per broedsel.

Voor het Polderreservaat Kockengen is het broedresultaat van 2014 vrijwel gelijk met het meerjaren gemiddelde van het Polderreservaat: 0,8 per broedsel.

Tekst en Foto's: Theo van Schie

ZWARTE STERNKOLONIE POLDERRESERVAAT KOCKENGEN	2014	2013	2012	2011	2010	2009
AANTAL LEGSELS	20	21	38	20	17	19
AANTAL UITGEVLOGEN JONGEN	14	19	6	17	12	33
GEMIDDELDE BROEDRESULTAAT	0,7	0,9	0,16	0,85	0,7	1,7

VERSLAG NATUURROMMETJE WAVERHOEK OP ZATERDAG 13 SEPTEMBER

Met 7 kids, 6 volwassenen en 3 telescopen togen we in 4 auto's op deze mooie septemberochtend richting het natuurgebied Waverhoek nabij Botshol. Voor ons onderhand een bekend vogelgebied. Er is altijd wel wat leuks te zien. We begonnen onze wandeling op de parkeerplaats van het natuurgebiedje. Het is altijd leuk om daar aan het begin van het pad een tijdje naar vogels te kijken. En het was weer genieten.

Een groep Lepelaars aan de overkant van de plas konden we mooi bekijken

door de telescopen. In de oevers, verscholen in het groen, lieten enkele Watersnippen zich bewonderen. Andere steltlopers, op de Kievit na, waren er nauwelijks: slechts één Bonte Strandloper en een groepje Kemphanen.

Maar deze ochtend waren het vooral de eenden die het beeld van de plas bepaalden. Daarbij was de Slobeend het talrijkst. Maar ook de eerste smienten waren er weer en een enkele Wintertaling en Bergeend hebben we gespot.

Van de ganzen was de Grauwe Gans veel aanwezig, naast enkele Brandganzen, Nijlganzen en één Indische gans.

Regelmatig werden de vogels opgeschrikt door iets. Een paar keer vloog de heleboel in paniek de lucht in. Het was duidelijk dat er een roofvogel in de buurt moest zijn. Meestal is de Slechtvalk de dader, maar die kregen we niet in het vizier. Wel vloog er een Bruine

Kiekendief laag over. Later die ochtend zagen we ook nog een Sperwer, een Buizerd en een Havik; een leuk rijtje roofvogels.

In het pad om de plas zaten heel veel muizengaatjes. Het schijnt een heel goed muizenjaar te zijn. Dat is goed af te lezen aan het aantal Kerkuiljongen. En die schijnen er volgens Theo inderdaad in grote getale te zijn. Er is zelfs een nest gevonden met 18 jongen. De ouders hebben het dan wel heel erg druk om deze jongen van voedsel te voorzien. Dat kan alleen maar als er heel veel muizen zijn.

Met vele nieuwe indrukken en een voldaan gevoel liepen we terug richting de auto's. Het was een weer een geslaagde excursie.

Tekst: Gerard van Zuilen
Foto's: Theo van Schie

WAARGENOMEN VOGELSOORTEN

Bergeend	Buizerd	Knobbelzwaan	Slobeend	Wilde eend
Blauwe reiger	Graspieper	Kokmeeuw	Smient	Wintertaling
Boerenzwaluw	Grauwe gans	Krakeend	Sperwer	Witgatje
Bonte strandloper	Indische gans	Lepelaar	Spreeuw	Witte kwikstaart
Brandgans	Kemphaan	Nijlgans	Tureluur	Zwarte kraai
Bruine kiekendief	Kievit	Putter	Watersnip	

STALLING GEREEDSCHAPSKAR GEZOCHT

De Natuurgroep is op zoek naar een nieuwe stalling voor onze gereedschapskar. Reden hiervan is dat de boerderij met de huidige stalling op termijn wordt verkocht.

Weet je een geschikte plek (binnen of overkapping), waar de kar eenvoudig opgehaald en weggebracht kan worden, neem dan contact op met [Ben van der Horst](#).

De maten van de kar zijn: 3m x 1,5m x 2m (lxbxh).

COLOFON

Bankrekening NGK

NL 34 ABNA 0949506079

Voorzitter

Pieter Hielema, Purperreiger 11, tel. 0346 - 240211

pieter.hielema@natuurgroepkockengen.nl

Secretaris

Ben van der Horst, Zwanebloem 5, tel. 0346 – 241185,

ben.van.der.horst@natuurgroepkockengen.nl

Penningmeester

Bram Paardenkooper, Wagendijk 39, tel. 0346 – 241872,

bram.paardenkooper@natuurgroepkockengen.nl

Algemeen Bestuurslid

Theo van Schie, Kon. Julianaweg 7, tel. 0346 – 241060

theo.van.schie@natuurgroepkockengen.nl

Paul Vlaanderen, Pr. Bernhardweg 11, tel. 0346 - 241617

paul.vlaanderen@natuurgroepkockengen.nl

Gerard van Zuijlen, Heicop 7, tel. 0346 - 576147

gerard.van.zuylen@natuurgroepkockengen.nl

NGK Nieuwsbrief

Hayo Baan, Prins Bernhardweg 14, tel. 06 - 12308489

info@hayobaan.nl – www.hayobaan.nl

NATUURGROEP KOCKENGEN NAJAAR 2014

De jaarlijkse contributie van € 10 of de vriendenbijdrage van € 20 per jaar wordt in januari van elk jaar door de Natuurgroep automatisch van je bankrekening geïncasseerd. Daar waar dit anders afgesproken is neemt de [penningmeester](#) zelf contact met je op.

